

ÅS KOMMUNE

MØTEINNKALLING

Ås eldreråd har møte i Ås rådhus, Store salong

13.11.2007 kl. 14.00

Møtet er åpent for publikum i alle saker med mindre saken i flg lov er unntatt fra offentlighet.

Saksliste:

Utv.sak nr14/07 07/763
LOKAL NORMERING AV LEGETJENESTER I SYKEHJEM

Utv.sak nr15/07 07/1653
KUNSTNERISK UTSMYKKING AV MOER SYKEHJEM
- OPPNEVNING AV UTSMYKKINGSKOMITE

Utv.sak nr16/07 07/2513
HANDLINGSPROGRAM MED ØKONOMIPLAN 2008 - 2011. BUDSJETT 2008.

- EVENTUELT

Saksdokumentene ligger til offentlig gjennomsyn på rådmannskontoret.

Ås, 06.11.07 Arne Ellingsberg Leder	Eventuelt forfall eller inhabilitet meldes til Annette Grimnes, tlf 64 96 20 03 eller e-post: annette.grimnes@as.kommune.no (mottak av e-post kvitteres manuelt, dersom kvittering ikke mottas innen rimelig tid før møtet må telefonbeskjed gis). Varamedlemmer møter etter nærmere avtale.
---	--

Utv.sak nr 14/07

LOKAL NORMERING AV LEGETJENESTER I SYKEHJEM

Saksbehandler: Mikal Magnus Ursin	Arkivnr: G21	Saknr.: 07/763
Utvalg	Utv.sak nr	Møtedato
Ås Eldreråd	14/07	13.11.2007
K.råd for funksjonshemmede	/07	13.11.2007
Hovedutvalg for helse og sosial	24/07	14.11.2007
Kommunestyret	/	

Rådmannens innstilling:

Følgende differensierte norm for legetjenesten i sykehjem, samt demensboligene vedtas:
0,15 legetimer per pasient per uke på langtidsavdelingene på sykehjemmet
0,56 legetimer per pasient per uke på korttids- og rehabiliteringsavdelingen på sykehjemmet
0,16 legetimer per pasient per uke på demensboligene frem til etablering av skjermet avdeling.
Deretter 0,18 legetimer per pasient per uke.

Det etableres en ISO-prosedyre som sikrer årlig evaluering av om gjeldende norm er forsvarlig og hensiktsmessig ut i fra nasjonale krav til legetjenesten.
Ås kommune søker primært å innlemme nye legetimer i avtaler med eksisterende tilsynsleger.
Lykkes ikke dette lyses timene ut.

Rådmannen i Ås, 01.11.2007

Per A. Kierulf
Sign.

Avgjørelsesmyndighet:
Kommunestyret

Behandlingsrekkefølge:
1.Hovedutvalg for helse og sosial
2.Eldrerådet
3.Rådet for funksjonshemmede
4.Kommunestyret

Vedlegg som følger saken trykt: Ingen

Vedlegg som ligger i saksmappen:
1.Rundskriv fra Helse og omsorgsdepartementet datert 16.03.2007 ”Nasjonal standard for legetjenesten i sykehjem”
2. Følg brev fra Sosial og helsedirektoratet til innrapporteringsskjema for lokal normering av legetjenesten i sykehjem.

Utskrift av saken sendes til:
Helse og sosialsjefen
Hovedutvalg for helse og sosial
Tillitsvalgt for legene, Audun Zappfe

SAKSUTREDNING:**Fakta i saken:**

Sosial og helsedirektoratet laget i oktober 2005 en rapport til Helse og omsorgsdepartementet vedrørende kriterier for en mulig minstenorm for legedekningen ved norske sykehjem og andre aktuelle tiltak for å bedre kvaliteten på det medisinske tilbudet i sykehjemmene.

Direktoratet foreslo i rapporten etablering av en nasjonal prosessnorm for hvordan kommunene kan planlegge legedekningen. Dette innebærer et sett med kriterier som må vurderes lokalt i stedet for et absolutt, landsdekkende tall på ukentlige legetimer per sykehjemspasient.

Argumentasjonen for en lokal norm knytter seg til at normtallet må tilpasses til lokale forhold som hvilke oppgaver sykehjemmet skal dekke (herunder medisinsk rehabilitering, avlastning, permanente opphold, dagsopphold, nattopphold og terminal pleie) og hvordan det øvrige tjenestetilbudet i kommunen er organisert og dimensjonert. Direktoratets anbefaling har blitt videreført og kommunene har nå fått en frist til den 31.12.2007 om å rapportere inn en lokal norm for legetjenesten.

Helse og omsorgsdepartementet tydeliggjør følgende krav til legetjenesten i sykehjem.

Legetjenesten skal sørge for at det blant annet utføres:

- god medisinsk behandling ved akutt og langvarig sykdom
- god utredning og observasjon av beboerne på kort- og langtidsopphold
- forsvarlig medisinerings
- et godt samarbeid med fastlegen, hjemmetjenesten og spesialisthelsetjenesten
- god oppfølging etter opphold i spesialisthelsetjenesten
- god kommunikasjon med pårørende og øvrig personale

I dag har vi i Ås kommune følgende antall pasienter og timetall for tilsynsleger:

Langtidsavdelingen Åslund med totalt 50 pasienter:	7 timer per uke
Langtidsavdelingen Heia med 14 pasienter:	3 timer per uke
Korttids- og rehabiliteringsavdelingen med 10 pasienter:	3 timer per uke
Bokollektiv for personer med demenssykdom med 24 pasienter:	4 timer per uke

Det nye Moer sykehjem skal etter planen overta sykehjemsdriften i Ås fra og med neste år. Etter planen skal det være 66 langtidsplasser og 20 korttidsplasser på dette sykehjemmet fra og med 1.5.2008.

En post a 6 langtidsplasser i det nye sykehjemmet er planlagt for demente er planlagt som et forsterket skjermet enhet. Disse plassene vil i 2008 benyttes til ordinære langtidsplasser, men fra 2009 vil 3 av plassene benyttes som en forsterket skjermet enhet.

Saksbehandler har innhentet synspunkter fra tilsynsleger, avdelingsledere og enhetsleder for pleie- og omsorg om hvor mange legetimer de anser skal til på de ulike avdelingene for å få en god legebemannings sett ut i fra de erfaringer som er gjort til nå. Saken har også vært drøftet i allmennlegeutvalget, samt samarbeidsutvalget. Kort fortalt oppleves dagens legebemannings som god på demensboligene, samt langtidsavdelingene.

På langtidsavdelingene praktiseres at alle pasienter får en full legesjekk en gang i året. I tillegg undersøkes pasientene av lege når medisinske forhold eller pasientens ønsker tilsier det. Etter det jeg forstår oppleves ordningen som god og adekvat.

Korttids- og rehabiliteringsavdelingen rapporterer om utilstrekkelig legebemanning. Denne avdelingen er preget av hyppig utskiftning av pasienter. I tillegg lider pasientene ofte av nokså nyoppdagede eller progredierende tilstander. Det rapporteres også om at det per i dag utføres en del utredningsarbeid i regi av denne avdelingen som med fordel kunne vært gjort forut for oppholdet av fastlegen. En egen prosjektgruppe jobber med å etablere nye retningslinjer som forhåpentligvis vil kunne redusere dette problemet.

Med utgangspunkt i det overstående virker det hensiktsmessig å etablere timenormer som ivaretar dagens bemanning på langtidsavdelingene og i gruppeboligene for personer med demenssykdommer. Dette innebærer henholdsvis 0,15 og 0,16 legetimer per pasient per uke.

Det antas at legebehovet knyttet til den nye forsterkede enhet for personer med demenssykdommer (Moer sykehjem) vil svare til ca 1 legetime per uke. Det innebærer en økning til 0,18 legetimer per pasient med demenssykdommer, etter etablering av denne enheten.

På korttids- og rehabiliteringsavdelingen mener avdelingsleder og enhetsleder at 11,25 legetimer per uke vil være egnet til å ivareta 20 pasienter. Dette tilsvarer en norm på 0,56 legetimer per pasient som er nær en dobling av legebemanningen, da gjeldende praksis tilsvarer 0,3 legetimer per uke.

Den samlede gjennomsnittssatsen blir med dette 0,23 legetimer per pasient. Til sammenlikning avdekket Sosial og helsedirektoratets kartlegging i 2005 et nasjonalt gjennomsnitt på 0,27 legetimer per pasient. Det skal også nevnes at Den Norske Legeforening tidligere har anbefalt følgende timesatser: langtidsavdelinger 0,33 legetimer per pasient, korttids- og rehabiliteringsavdelinger 1,5 legetimer per pasient og demensavdelinger 0,5 legetimer per pasient. Den norske Legeforening har ikke fått gjennomslag for sine anbefalinger.

Kostnadmessig er det på korttids- og rehabiliteringsavdelingen at etablering av en lokal norm vil innebære en reell merutgift, da gjeldende praksis i stor grad videreføres på de andre avdelingene. Legetimene kan enten dekkes ved tilsetting av en eksternt lege (ikke fastlege) eller ved at fastlegen tildeles oppgaven. Kommunen har anledning til å tilplikte legene slike oppgaver med inntil 7,5 timer i uka. Mest sannsynlig ligger forholdene mest til rette for at timene dekkes av fastleger. Går vi ut i fra en lønn svarende til 390.000 kr i en 100% stilling og praksiskompensasjon som svarer til ca 6500 kr per uketime per år, blir merutgift i året på ca 85.000 kr. Kommende år vil dette beløpet bli lavere da den nye legebemanningen først kommer til våren. De økte utgiftene må søkes innarbeidet i handlingsprogrammet.

Helse og omsorgsdepartementet fastslår i sitt rundskriv at kommunen har et ansvar for å etablere et system for evaluering og revidering av normen. I praksis vil det bety at vi må lage en ISO-prosedyre som sikrer evaluering og revidering av normen. Rundskrivet presiserer også at kommunene skal etablere en plan for hvordan den skal oppnå det antall legetimer som lokal norm tilsier. Administrasjonen vurderer at det økede timetallet er så vidt beskjedent at det er mest hensiktsmessig å undersøke mulighetene for å innlemme disse timene i avtalene med eksisterende tilsynsleger. Dersom dette ikke lykkes må vi lyse ut timene. Prosessen må gjennomføres med sikte på å få økt legebemanningen i løpet av våren 2008.

Vurdering med konklusjon og begrunnelse:

Rådmannen ser at krav til legetjenesten i sykehjem innebærer at vi må øke legebemanningen på korttids- og rehabiliteringsavdeling vesentlig. I det øvrige kan vi etablere timenormer som ivaretar gjeldende praksis. Det er behov for en ISO-prosedyre som sikrer årlig evaluering og revidering av etablerte timenormer. I og med at utvidelsen av antall sykehjemsplasser er planlagt å skje fra og med 1.5.2008, er det rimelig at prosessen med å skaffe legeressurser til de økte bemanningskravene starter opp nå i 2007.

Utv.sak nr 15/07

**KUNSTNERISK UTSMYKKING AV MOER SYKEHJEM - OPPNEVNING AV
UTSMYKKINGSKOMITE**

Saksbehandler: Arne Hågensen Arkivnr: 614 C40 Saknr.: 07/1653

Utvalg	Utv.sak nr	Møtedato
Ås Eldreråd	15/07	13.11.2007
K.råd for funksjonshemmede	/	
Hovedutvalg for oppvekst og kultur	/	

Oppvekst- og kultursjefens innstilling:

Hovedutvalg for oppvekst og kultur velger følgende 2 representanter til utsmykkingskomité for Moer sykehjem, en representant for byggherren og en representant for brukerne. Valg bes foretatt.

Oppvekst- og kultursjefen i Ås, 06.11.07

Ellen Benestad
Sign.

Tidligere politisk behandling:

Hovedutvalg for oppvekst og kulturs møte, 22.08.07, sak 21/07,

Avgjørelsesmyndighet:

Hovedutvalg for oppvekst og kultur

Vedlegg som følger saken trykt:

Retningslinjer for kunstnerisk utsmykking av kommunale bygg og anlegg i Ås.
Vedtatt av kommunestyret 27.09.06, sak 53/06.

Vedlegg som ligger i saksmappen:

- Utskrift fra sak 21/07 av 22.08.07.
- Notat til formannskapet datert 21.09.07, "Utsmykking av Moer sykehjem – bevilgning"

Utskrift av saken sendes til:

Komitéens sekretariat

SAKSUTREDNING:

Fakta i saken:

Det vises til hovedutvalgets møte 22.08.07, sak 21/07, hvor det ble gjort følgende enstemmige vedtak:

- 1. Det avsettes 1.66 mill. kr. til utsmykking av Moer sykehjem*
- 2. Det søkes KORO (Kunst i offentlige rom) om tilskudd på inntil kr. 800 000.-*
- 3. Når rammen for utsmykkingsprosjektet er avklart, nedsettes komité etter Ås kommunes retningslinjer for utsmykking.*

Retningslinjenes pkt.2.3 (Hovedutvalget skal):

oppnevne en utsmykkingskomité for hvert prosjekt. Utsmykkingskomitéen skal ha følgende medlemmer:

- en representant for byggherren
- en representant for brukerne
- byggets arkitekt
- en kunstnerisk konsulent oppnevnt av RSU Akershus (Regionalt samarbeidsutvalg ved Akershus kunstnersenter).

Ved store utsmykkinger kan komitéen suppleres med en ekstra kunstnerisk konsulent. Oppvekst- og kultursjefen har ansvar for å være er komitéens sekretariat.

Vurdering med konklusjon og begrunnelse:

Bevilgning til prosjektet er ikke endelig på plass. Dette skal etter planen skje i Formannskapetets møte 14.11. Det vises her til notat til Formannskapet av 21.09.07, samt vedtak i kommunestyre 10.10. 07,(ved behandling av 2. tertialrapport 2007), - hvor det ble bedt om egen sak vedrørende budsjettendringer.

Etter retningslinjene gir valgene av medlemmer seg sjøl når det gjelder byggets arkitekt, - dette er Nesodden arkitektkontor.

Regionalt samarbeidsutvalg, Akershus, (RSU) oppnevner selv sine 2 representanter. RSU er kontaktet, men vi har ikke mottatt noen tilbakemelding ennå.

Søknad til KORO er ikke sendt. Søknadsfrister er 1. mars og 1. september.

Hovedutvalget velger 2 representanter, hhv. en representant for byggherren og en representant for brukerne. Det er viktig at brukerne blir representert i utsmykkingskomitéen.

Valg bes foretatt.

VEDLEGG 1

RETNINGSLINJER FOR KUNSTNERISK UTSMYKKING AV KOMMUNALE BYGG OG ANLEGG I ÅS

§1 FORMÅL OG OMFANG

1.1

Utsmykkingens formål er å:

- formidle de opplevelser og verdier som kunst kan representere i sammenheng med omgivelsene innendørs og utendørs.
- skape et trivelig miljø for de som arbeider i og besøker kommunens bygg og anlegg.
- sikre midler til kunstnerisk utsmykking
- sikre at kunstnerisk utsmykking integreres i nye bygg og anlegg.

1.2

Til kommunale bygg og rehabiliteringsarbeider skal det avsettes 1 % av prosjektkostnadene til kunstnerisk utsmykking.

1.3

Dersom prosjektkostnadene er under 5 mill. kroner gis rådmannen fullmakt til å treffe beslutninger vedrørende utsmykkingen, uten at det nedsettes egen komité.

§ 2 ANSVAR OG OPPGAVER

2.1.

Hovedutvalg for oppvekst og kultur har hovedansvaret for utsmykkingsoppgavene etter disse retningslinjene.

Hovedutvalget skal:

2.2

vurdere om det skal søkes tilskudd fra Utsmykkingsfondet for offentlige bygg.

2.3

oppnevne en utsmykkingskomité for hvert prosjekt. Utsmykkingskomiteen skal ha følgende medlemmer:

- en representant for byggherren
- en representant for brukerne
- byggets arkitekt
- en kunstnerisk konsulent oppnevnt av RSU Akershus (Regionalt samarbeidsutvalg ved Akershus kunstnersenter).

Ved store utsmykkinger kan komiteén suppleres med en ekstra kunstnerisk konsulent. Oppvekst- og kultursjefen har ansvar for å være er komiteens sekretariat.

2.4.
utforme kontrakt med utførende kunstner i henhold til Utsmykkingsfondets standardavtale.

2.5
godkjenne utsmykkingsplanen etter at RSU Akershus (Regionalt samarbeidsutvalg) har godkjent planen på faglig grunnlag.

§ 3 UTSMYKKINGSKOMITEENS ARBEID

3.1
Utsmykkingskomiteen utarbeider forslag til utsmykkingsplan innen den vedtatte økonomiske ramme. Forslaget skal redegjøre for hensikten med utsmykkingen og gir en kort begrunnelse for valg og plassering. Planen skal videre angi en angivelse av kunstnerisk teknikk, materiale og eventuelt teknisk utførelse, samt budsjett.

Videre skal forslaget redegjøre for om utsmykkingen skal realiseres ved:

- engasjement av navngitt kunstner
- åpen/lukket konkurranse
- kjøp av eksisterende, navngitt kunstverk

3.2.
Dersom det skal utskrives konkurranse, oppnevnes jury i henhold til nærmere fastsatte retningslinjer utarbeidet av kunstnerorganisasjonene.

3.3
Forslag til utsmykkingsplan skal godkjennes av RSU Akershus (Regionalt samarbeidsutvalg) og hovedutvalget før kunstnere kontaktes og planen iverksettes.

3.4
Utsmykkingskomiteen har ansvaret for å iverksette utsmykkingsplanen og godkjenne utsmykkingen når den er ferdig.

3.5
Utsmykkingskomiteen utarbeider rapport etter fullført prosjekt. Rapporten skal inneholde en kort oppsummering av prosjektet med fotodokumentasjon og regnskap. Rapporten legges fram for hovedutvalget, og oversendes RSU og Utsmykkingsfondet, - dersom Utsmykkingsfondet gir tilskudd.

§ 4 UTSMYKKINGSFONDET

4. 1
Dersom utsmykkingsfondet for offentlige bygg gir tilskudd, følges fondets retningslinjer.

§ 5
Kommunen skal ha et oppdatert register over kunstverk og utsmykninger i kommunale bygg og på kommunal grunn.
Rådmannen har ansvar for at en kommunal stilling får tillagt ansvar for oppfølging og tilsyn av kunstverk og utsmykninger. Det innebærer også ansvar for at utsmykninger blir tatt forsvarlig hånd om ved større vedlikeholdsarbeider, ombygginger eller riving.

Utv.sak nr 16/07

HANDLINGSPROGRAM MED ØKONOMIPLAN 2008 - 2011. BUDSJETT 2008.

Saksbehandler: Per Kierulf Arkivnr: 145 Saknr.: 07/2513

Utvalg	Utv.sak nr	Møtedato
Ås Eldreråd	16/07	13.11.2007
Formannskapet	56/07	14.11.2007
Hovedutvalg for helse og sosial	27/07	14.11.2007
Hovedutvalg for teknikk og miljø	89/07	15.11.2007
Arbeidsmiljøutvalget	/	
K.råd for funksjonshemmede	/	
Hovedutvalg for oppvekst og kultur	/	
Administrasjonsutvalget	/	
Formannskapet	/	
Kommunestyret	/	

Rådmannens innstilling:

1. Forslag til handlingsprogram 2008-2011 og Økonomiplan 2008-2011 med budsjettkommentar vedtas.
2. Forslag til drifts- og investeringsbudsjett for 2008 vedtas.
 - a) Skattesatsene for 2008 fastsettes lik høyeste sats i henhold til Stortingets vedtak i statsbudsjettet for 2008. Det avsettes 8 prosent av innbetalt skatt i margin til skattefordelingsoppgjøret.
 - b) Forslag til kommunale avgifter, jf. kap. 5 i budsjett og økonomiplan, vedtas som Ås kommunes avgifter og gebyrer for kommunens varer og tjenester i 2008.
 - c) Forslag om nye stillinger og omgjøring av stillinger, jf. kap. 6 i budsjett og økonomiplan vedtas.
 - d) Opptak av lån på kr. 48 500 000 foretatt som et samlet serielån med en vektet gjennomsnittlig avdragstid på 26,7 år vedtas i henhold til investeringsprogrammet, jf. kap. 7 i handlingsprogram og økonomiplan. Rådmannen gis fullmakt til å benytte mellomfinansiering i form av trekkfasilitet på inntil kr. 15 000 000.
 - e) Ås kommune tar opp startlån på kr. 20 000 000.
 - f) Det skrives ut eiendomsskatt på verk og bruk i Ås kommune fra og med skatteåret 2008 med 2 promille av takstverdien.
3. Det utarbeides en prosjektplan for konkretisering av nødvendige økonomiske tiltak for å nå kommunens økonomiske mål i 2011. Konkrete tiltak skal foreligge til kommunestyrets behandling i juni 2008. Planen skal behandles i formannskapet innen utløpet av februar 2008.

Rådmannen i Ås, 7.11.2007

Per A. Kierulf
Sign.

Avgjørelsesmyndighet:

Kommunestyret

Behandlingsrekkefølge:

Muntlig presentasjon i formannskapet 31.10.07

Formannskapet 1. gang 14.11.07

Hovedutvalg for oppvekst og kultur 14.11.07

Hovedutvalg for helse og sosial 14.11.07

Hovedutvalg for teknikk og miljø 15.11.07

For behandling av de deler av saken som er aktuelle for utvalget:

- Arbeidsmiljøutvalget 13.11.07
- Ås eldreråd 13.11.07
- Kommunalt råd for funksjonshemmede 13.11.07
- Administrasjonsutvalget 15.11.07

Formannskapet 2. gang 28.11.07 – formannskapets innstilling til kommunestyret

Kommunestyret 12.12.07

Vedlegg som følger saken trykt separat: (sendt alle utvalg 31.10.2007)

- Handlingsprogram og økonomiplan for 2008-2011
- Budsjett 2008 og Økonomiplan 2008-2011 med budsjettekniske kommentarer til driftsbudsjettet
- Temaplan for psykisk helse 2008 – 2009
- Prosjektrapport for barn og unge med langvarige og sammensatte funksjonsvansker

Vedlegg som ligger i saksmappen:

Administrasjonens detaljerte årsbudsjett 2008

Utskrift av saken sendes til:

- Fylkesmannen i Oslo og Akershus
- Ledergruppen
- FIKS
- Revisor

SAKSUTREDNING

Bakgrunn

Handlingsprogram og økonomiplan for perioden 2008–2011 bygger på de forutsetninger som er lagt til grunn i statsbudsjettet, samt de lokale forutsetninger som følger av gjeldende handlingsprogram og kommuneplan, befolkningsutviklingen og politiske vedtak for øvrig. Dokumentene bygger på den prosessen som startet i januar 2007 med innsparingsprosessen, som ble videreført ut over våren med kommunestyrets plankonferanse i mai, og munnet ut i saken om arbeidet med handlingsprogrammet som ble vedtatt av kommunestyret i juni. Videre ble det gjennomført dialogmøter som drøftet målformuleringer og økonomiske utfordringer i august og september.

Fra kommuneplan til program for handling

Kommuneplanen er kommunestyrets overordnede styringsdokument og beskriver virksomhetenes langsiktige mål. Handlingsprogrammet med økonomiplan beskriver hvordan disse målene tenkes realisert innenfor 4-års perspektivet. Ås kommune er en stor og sammensatt virksomhet med mer enn 1100 ansatte og et driftsbudsjett på nærmere 700 mill.kr. Kommunen skal utøve roller både som forvalter av statlig lovverk, leverandør av tjenester til innbyggerne samt være pådriver i utvikling av lokalsamfunnet. Handlingsprogrammet skal vise hvordan kommuneplanens visjon og mål skal konkretiseres, prioriteres og realiseres i et 4-årsperspektiv. For å lykkes med dette er det viktig å ha politisk fokus på de vesentligste utfordringene. Kommunestyret har definert fire områder som skal ha prioritert oppmerksomhet:

- kommunen som samfunn
- kommunen som tjenesteleverandør
- kommunens økonomi
- kommunens medarbeidere

Kommunens virksomhet måles og styres ut fra et perspektiv som balanserer oppmerksomheten mellom økonomi, kvalitet på tjenestene og medarbeidere som utfører oppgavene. Dette betyr at for å lykkes med å nå kommunens mål må vi ha

- effektiv ressursbruk
- riktig kvalitet på virksomheten
- kompetente og friske medarbeidere

Kommunens evne til å utøve en aktiv rolle som samfunnsbygger er betinget av at man lykkes på disse tre områdene. Ved å tydeliggjøre oppnådde resultater og sikre oppfølging og handlekraft kan kommunen sikre fokus på de reelle utfordringene til beste for Ås kommunes innbyggere.

Økonomisk situasjon

Bakgrunn, status og nye forutsetninger

Netto driftsresultat regnes ofte som den viktigste indikatoren for kommunens økonomi. Hvordan denne har endret seg i forhold til fjorårets handlingsprogram kan derfor si noe om den økonomiske situasjonen har bedret seg eller blitt svakere i løpet av det siste året. Både i forbindelse med plankonferansen i mai og dialogmøte med formannskapet i september ble det varslet at det var forutsetninger i fjorårets handlingsprogram som hadde endret seg i negativ retning.

I forhold til fjorårets handlingsprogram har årets handlingsprogram endret seg i negativ retning med følgende virkning for netto driftsresultat:

- For 2008 er netto driftsresultat blitt 12,8 mill. kroner svakere
- For 2009 er netto driftsresultat blitt 21,4 mill. kroner svakere
- For 2010 er netto driftsresultat blitt 17,5 mill. kroner svakere

2009 og 2010 er korrigert for at netto driftsresultat blir lavere som følge av at momskompinntekter fra investering skal budsjetteres under investeringsbudsjettet. Nye innsparingstiltak er ikke med i beløpene. For 2008 og 2009 skyldes den negative utviklingen følgende hovedforhold (beløp i mill. kroner):

	2008	Endring i forhold til møte 26.09	2009	Endring i forhold til møte 26.09
Skatt og rammetilskudd	2,9	-1,0	4,5	0,6
Momskompinntekter	-6,5	-0,1	0,0	0,0
Renteutgifter (brutto) og andre fellesinntekter/utgifter	1,3	-0,9	4,4	3,3
Innsparinger på 14,3 mill som ikke er nådd	3,6	1,3	1,8	0,5
Innsparinger i gjeldende plan som ikke er gjennomført	0,8	0,8	1,2	1,2
Bruk av plasser nytt sykehjem	2,4	-1,8	4,0	-0,8
Andre aktivitetsøkninger	4,1	4,1	3,9	3,9
Økning i skatt og rammetilskudd p.g.a. ny bef. prognose	-2,0	2,2	-4,0	0,2
Feilbudsjetteringer	2,8	0,5	2,8	0,5
Pris- og kostnadsvekst utover statsbudsjettets forutsetninger	3,4	1,4	2,8	0,9
Sum	12,8	6,5	21,4	10,3

Tabell 1: Endringer i rammer som påvirker netto driftstiltak

Som det framgår av tabellen skyldes dårligere netto driftsresultat ikke bare ett, men flere forhold. For en nærmere beskrivelse vises det til kap. 2.1- Økonomiske forutsetninger og utfordringer samt vedlegg til Handlingsprogrammet – Budsjett 2008 og økonomiplan 2008-2011. I dette vedlegget framgår endringene i rammene for den enkelte etat samt grunnlagsnotatet for møtet i formannskapet 26.09.07. Ett forhold kommenteres likevel her. I statsbudsjettet er det lagt til grunn en pris- og kostnadsvekst på 3,8 prosent for 2007. Beregninger som Statistisk sentralbyrå har gjennomført på vegne av KS tyder på at pris- og kostnadsveksten er 4,5 prosent. Ved utarbeidelse av dette handlingsprogrammet ser det ut til at Ås kommunes beregning samsvarer med Statistisk sentralbyrås beregning.

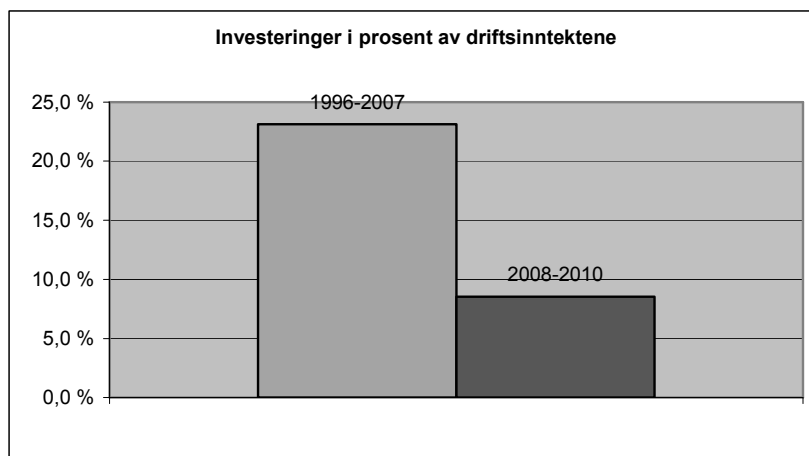
Som nevnt er netto driftsresultat for 2008 12,8 mill. kroner svakere enn i fjorårets handlingsprogram. I forhold til å møte uforutsette utgiftsøkninger og/eller inntektsreduksjoner modifiseres dette når man ser på beholdningen av disposisjonsfondsmidler. Avsetningen som ble gjort i forbindelse med regnskap 2006 ble større enn forutsatt samt at avsetningen for 2007 ser ut til å bli den samme som opprinnelig budsjettet. Dette betyr at vi ved begynnelsen av 2008 har 33 mill. kroner i disposisjonsfondsmidler. Dette er en økning på 5 mill. kroner i forhold til fjorårets plan.

Hvilke grep er gjort siste året?

Selv om netto driftsresultat utvikler seg negativt i forhold til fjorårets handlingsprogram er det grunn til å understreke at det gjennomføres tiltak som har betydelige effekter for den økonomiske situasjonen på kort og lang sikt.

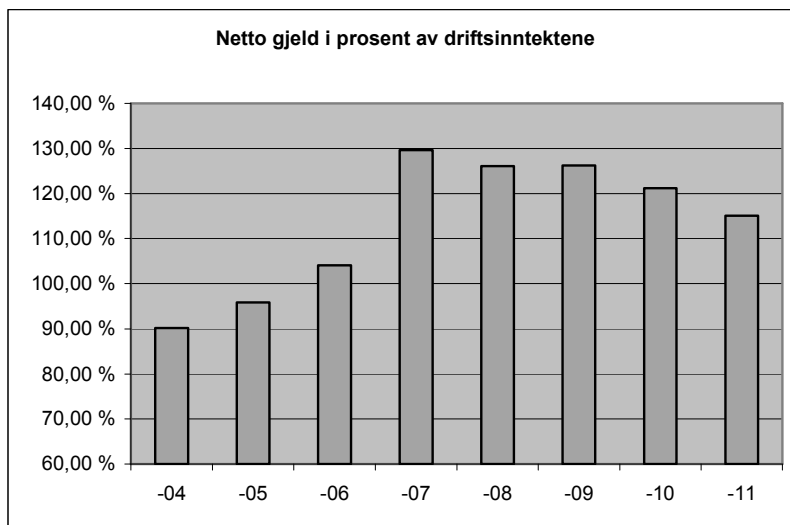
- Selv om ikke alle innsparingene i forhold til målsettingen på 14,3 mill. kroner lar seg gjennomføre, er det likevel en god del innsparingstiltak som settes i verk. I forhold til målsettingen om en innsparing på 14,3 mill. kroner gjennomføres 10,7 mill. kroner av dette i 2008 og 12 mill. kroner av dette i 2009.

- Ås kommune fører pensjonskostnaden over ett år. De fleste kommunene fordeler denne over 15 år. På kort sikt er dette en utfordring, men etter hvert vil dette være gunstig i forhold til pensjonskostnaden de andre kommunene står overfor. Kommunen bør opprettholde dagens ordning med føring av pensjonskostnaden sett i lys av at Ås kommune bruker minimumsavdrag på lånegjelden. Kommunen får et betydelig premieavvik i 2007, men dette vil bli utgiftsført allerede i 2007. Hvis man i 2008 får en utgift utover 13 prosent som er avsatt i budsjettet vil man dekke dette av midler som kommunen har på premiefondene i KLP og Storebrand.
- Investeringsprogrammet for 2008-2011 er moderat for en vekstkommune som Ås. Dette vil etter hvert ha en positiv effekt i forhold til lånegjelden og dermed utgiftene til renter og avdrag. Dette kan illustreres ved hjelp av figuren nedenfor. Den første søylen viser hvor store investeringer Ås kommune har hatt de 12 siste årene målt i forhold til driftsinntektene. Ås kommune har i gjennomsnitt hatt et investeringsnivå på over 23 prosent av driftsinntektene i perioden 1996-2007. Investeringsnivået de tre første årene i kommende planperiode er rundt 8,5 prosent, dvs. ned mot en 1/3 av nivået for foregående årene. Av de investeringsprosjektene som skal gjennomføres vil en god del være selvfinansierende. For prosjekter som ikke er selvfinansierende vil egenfinansieringsgraden være over 75 prosent de fire neste årene.



Figur 1: Investeringer i prosent av driftsinntektene i perioden 1996-2007 og 2008-2010

- Salg av tomter på Dyster-Eldor vil ha en positiv nettoeffekt for kommunen fra og med 2011. Det er lagt til grunn at kommunen vil ha igjen 80 mill. kroner i nettoinntekter etter at prosjektet er ferdig. Dersom inntektene brukes til å nedbetale lån eller erstatte framtidige låneopptak, vil nettoeffekten av dette være om lag 1 mill. kroner lavere utgifter til renter og avdrag i 2011, det vil si det siste året i kommende planperiode. Prosjektet vil gi en reduksjon i renter og avdrag på til sammen 7 mill. kroner fra og med 2013.
- Moderat investeringsprogram kombinert med tomtsalg vil etter hvert få betydelig virkning på lånegjelden. I figuren nedenfor vises dette ved at lånegjelden målt i forhold til driftsinntektene. Denne har steget gjennom flere år. Lånegjelden vil være på sitt høyeste i 2007. Deretter vil den begynne å gå nedover igjen i forhold til denne måleindikatoren.



Figur 2: nettogjeld i prosent av driftsinntektene i perioden 2004 – 2011.

Hva vil kreves videre?

Ovennevnte tiltak vil ikke være tilstrekkelig for å gjenvinne økonomisk balanse. Følgende nye innsparingsbeløp er nødvendige i perioden:

- 2009: 11,0 mill. kroner
- 2010: 16,5 mill. kroner, dvs. en økning fra 2009 på 5,5 mill. kroner
- 2011: 22,4 mill. kroner, dvs. en økning fra 2010 på 5,9 mill. kroner

Utfordringen er å konkretisere tiltak i forhold til disse beløpene i forlengelsen av en situasjon hvor kommunen har gjennomført en grundig gjennomgang av alle virksomhetsområder, som har resultert i innsparinger, men ikke nok. De tiltakene som er forutsatt i HP som følge av prosessen i inneværende år, må i hovedsak sies å ligge innenfor en akseptabel politisk tålegrense i en krevende økonomisk situasjon.

Mer politisk krevende prosesser som drøfter skolestruktur, sykehjemsdekning, eiendomsskatt eller kutt i tjenestene som justerer kommunens tilbud ned til lovens minstekrav er foreløpig parkert.

Den økonomiske situasjonen krever at kommunestyret tar ansvar og viser vilje til å gjennomføre nødvendige upopulære grep for å bringe utviklingen på rett spor.

Alternativet vil være at overordnet myndighet griper inn og begrenser kommunens handlefrihet ytterligere. Ås kommune må enten øke inntektene eller redusere kostnadene.

Reduksjon av kostnader av et format som monner vil ha konsekvenser for tjenestetilbudet. Nye inntekter som monner er kun knyttet til eiendomsskatt.

Potensialet i eiendomsskatten er betydelig. Med 5000 boliger i kommunen, takstverdi 1,5 mill. i snitt og 2 promille i skatt gir dette 15 mill. kroner. Etter fire år gir 7 promille over 50 mill. kroner.

Rådmannen kunne foreslått dette som virkemiddel for å nå det økonomiske mål kommunestyret selv har fastlagt. De politiske signalene mot innføring av eiendomsskatt har

imidlertid vært så entydige at rådmannen finner det korrekt å avvente en politisk bestilling som avveier eiendomsskatt mot kutt. Konkretisering av innsparingskutt krever uansett gode prosesser for å sikre forsvarlig drift. Første halvår 2008 må avklare dette.

Rådmannen vil uansett bestrebe seg på å konkretisere mulige tiltak og prosess i perioden fra foreløpig versjon foreligger til vedtak om handlingsprogram og budsjett i desember.

Hovedambisjoner knyttet til fokusområdene

Kommunen som samfunn

I dagens situasjon er det helt nødvendig at den økonomiske virkeligheten blir premissgiver for mål og tiltaksformuleringer i handlingsprogrammet. Med utgangspunkt i kommuneplan 2007 – 2019 og hva kommunen må lykkes med innenfor de ulike innsatsområdene, samt gjeldende handlingsprogram foreslår rådmannen bl a følgende hovedambisjoner på fokusområdene:

- Styrke dialogen og samarbeidet med næringslivet og UMB, bl.a. ved å utarbeide en næringsstrategi for Ås
- Utarbeide en klima- og energiplan og følge opp denne
- Utvikle kulturhuset og de omkringliggende utearealene i Ås sentrum
- Styrke innbyggerdialogen og legge til rette for samarbeid med lag og foreninger.

Brukere

Barn og unge

- Sikre kompetente medarbeidere med kunnskap om bruk av IKT og varierte pedagogiske metoder.
- Sikre reell medvirkning for barnehagebarn, elever og foresatte.
- Ha lokaler og en barnehage- og skolestruktur som utnytter ressursene på best mulig måte og som sikrer det mangfold og den fleksibiliteten som Rammeplan for barnehager og "Kunnskapsløftet" legger opp til.
- Etablere og videreutvikle gode møteplasser og fritidstilbud for barn og unge
- Samordne tilbud og tjenester til funksjonshemmede barn
- Drive et godt forebyggende og helsefremmende arbeid på de arenaene hvor barn, ungdom og barnefamilier er.

Voksne

- Utarbeide en temaplan for helse- og omsorgstjenester som bl a skal vurdere balansen mellom sykehjemsplasser, hjemmetjenesten og omsorgsboliger
- Samordne tilbud og tjenester til funksjonshemmede voksne
- Etablere et NAV-kontor i kommunen i løpet av første halvår 2009
- Forebygge bostedsløshet og bidra til å avskaffe fattigdom
- Bygge opp psykiatritjenesten og kompetansen i takt med de utfordringer som kommer som følge av kortere behandlingstid i spesialisthelsetjenesten.

Økonomi

- Konkretisere tiltak med sikte på å oppnå et netto driftsresultat på 3 % innen 2011.

Medarbeidere

- Opprettholde det gode arbeidsmiljøet

- Rekruttere og beholde arbeidstakere

Konklusjon

I dagens situasjon er det helt nødvendig at den økonomiske virkeligheten blir premissgiver for mål og tiltaksformuleringer i handlingsprogrammet. Den økonomiske situasjonen krever at kommunestyret tar ansvar og viser vilje til å gjennomføre nødvendige upopulære grep for å bringe utviklingen på rett spor. Alternativet vil være at overordnet myndighet griper inn og begrenser kommunens handlefrihet ytterligere.

Ås kommune må enten øke inntektene eller redusere kostnadene. Reduksjon av kostnader av et format som monner vil ha konsekvenser for tjenestetilbudet. Nye inntekter som monner er kun knyttet til eiendomsskatt. Rådmannen kunne foreslått dette som virkemiddel for å nå det økonomiske mål kommunestyret selv har fastlagt. De politiske signalene mot innføring av eiendomsskatt har imidlertid vært så entydige at rådmannen finner det korrekt å avvente en politisk bestilling som avveier eiendomsskatt mot kutt. Konkretisering av innsparingskutt krever uansett gode prosesser for å sikre forsvarlig drift. Første halvår 2008 må avklare dette. Det må utarbeides en prosjektplan for konkretisering av nødvendige økonomiske tiltak for å nå kommunens økonomiske mål i 2011. Konkrete tiltak må foreligge til kommunestyrets behandling i juni 2008. Prosjektplanen bør behandles i formannskapet innen utløpet av februar 2008.